

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo.

Štev. 43.

V Ljubljani, v soboto 24. oktobra 1903.

Letnik VIII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrletno 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo: rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravnistvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravnistvo sta v Ljubljani Stari trg številka 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Tih praznik.

Iz Idrije.

Preprosta veselica bode v nedeljo dne 25. oktobra v naši pivarni, a vendar pomenljiva.

Deset let ni kmalu. Kakor gobe rastejo sedaj raznovrstna izobraževalna društva, ki se pečajo s petjem, poštenimi zabavami, razširjanjem dobrih knjig in časnikov — ali bodo obstala? Bog daj!

Naša katoliška delavska družba že obhaja desetletnico. Ob težkih, hudih časih se je porodila — ne mrtvorjeno dete, kakor so ji napovedovali, vzrastla je, čila postala, danes je mogočna.

Nad 400 udov je zbranih v Idriji okoli te družbe. A s trnjem je bila posuta pot, to veste najbolje Vi, ki ste marsikaj pretrpeli radi družbe, a vendar v njen prospah.

Po Idriji se je pred letom 1893. silno šopirilo liberalno časopisje, tudi knjige, katere so dobivali Idrijčanje v roke, niso bile najbolj izbrane. Bilo pa je prav mnogo dobrih oseb, ki so razmišljevale, kaj bi bilo početi, da dobe blagi Idrijčanje kaj poštenega v roke.

Dr. L. Picigas, sedanji župnik v Ringelsdorfu na Nižje Avstrijskem, je nasvetoval, da se ljudje sami zberejo, plačujejo v malih zneskih, pa bodo dobivali časnike, kateri bodo krožili od hiše do hiše. Tako je nastala naša katoliška delavska družba.

Ponižna je bila v začetku. Ko smo se koncem meseca oktobra 1903 sešli v dvorani pri Didiču, pogrešali smo marsikoga, ki je bil v srcu z nami, a odtegnil se je ustanovnemu shodu iz strahu pred nasprotniki. In nasprotnikov ni bilo malo. Komaj smo se pričeli shajati, da se pogovorimo o ustanovitvi nove družbe, že so prišle na okrajno glavarstvo ovadbe, o nekaj tajnih shodih in nekem tajnem društvu.

Da niso liberalni časniki molčali, seveda še omenjati ni treba. „Slovenski Narod“ je posebno bobnal v svet, kako nepotrebno bi bilo novo društvo. Kajpada so nam vrnili pravila, vlada društva ni potrdila. Vložili smo vnovič. Sedaj pa je šlo.

Gospoška je bila docela prepričana, da bi bila katoliška delavska družba popolnoma nepotrebna. Kaj vendar hočete več, rekli so, uradništvo ima kazino, meščani se shajajo v čitalnici, delavci imajo pa tudi svoje delavsko bralno društvo.

Ni bilo prijetno pohijati te v resnici malenkostne pomisleke. A vendar je šlo. Koncem oktobra smo bili že zbrani v dvorani pri Didiču. Govorila sta dr. Krek in poslanec Stegnar, domačin bogoslovec Oswald pa je prečital in pojasnil pravila. Ni nas bilo malo v začetku, 180 udov se je oglasilo.

Začeli smo vsi navdušeni, pa je tudi šlo, dasi je bila marsikdaj trnjeva pot. Še sedaj ni povsod udom katoliške delavske družbe pot posejana z rožicami. Lepo, slovesno smo hoteli praznovati desetletnico v lastnem domu, za katerega smo hoteli žrtvovati vse, kakor pred 10 leti žrtvovati vse svoje moči — toda naši vzori niso mogli najti pota preko trnja.

A vendar gledamo po desetih letih z veseljem nazaj s zavestjo, da je katoliška delavska družba veliko uplivala zlasti na javno življenje v Idriji. V katoliški delavski družbi so se ogrela ona srca, ki so pričela splošno organizacijo krščanskega delavstva v Idriji, iz katoliške delavske družbe je izšlo krščansko gospodarsko društvo in Ljudska hranilnica in posojilnica, v prostorih katoliške delavske družbe so se shajali in se še shajajo delavni udje Vincencijeve družbe, katera je posušila že marsikako solzo, ki je porosila upadli obraz ubogega trpina.

Za svoj lepi napredek ima katoliška delavska družba pred vsem zahvaliti požrtvovalnosti odbornikov, ki so jo vodili v preteklih 10 letih.

Tajništvo oskrbuje z veliko vnemo do danes vsa leta g. Ivan Brus, kakor tudi blagajništvo g. Leopold Troha. Izmed prvih odbornikov sta vrhu teh še v načelstvu gg. Ivan Blažič in Simon Lapajne.

Koliko so imeli odborniki posebno v prvih letih dela in skrbi, pa vse so premagali. Ob neki priliki je n. pr. hotela družba prirediti veselico. Naprosili so kakor po navadi „Narodno čitalnico“ naj posodi oder seveda proti primerni odškodnini. Dasi ni nihče rabil odra, ga vendar tedanji čitalnični odbornik — sedanji župan g. Drag. Lapajne — ni hotel posoditi. A naši odborniki so bili še odločnejši. Napravili so se na delo ter naredili popolnoma sami oder, katerega družba še sedaj rabi. To so možje, pod katerimi more najbolj uspevati družba!

Pa tudi ude moramo pohvaliti. Okoli 180 se je oglasilo pred 10 leti udov, od teh jih je v družbi še okoli 140, drugi so večinoma pomrli, izstopilo jih je malo.

Lepo zgodbo ima družba torej za seboj do danes, naj cvete tudi v prihodnje.

Slovenskim posojilnicam in drugim zadrugam.

„Slovenski Gospodar“ piše:

Ko smo dovršili članek, ki smo ga zadnjič napisali pod gornjim naslovom, bili smo si v svesti, da smo storili s tem le svojo narodno dolžnost, ako smo opozorili naše slovenske posojilnice (tudi rajfajzenovke in druge zadruge),

Dolgi jezik.

Povzeto

(Ruski spisal Boleslav Prus. Prevel Budislav.)

Natalija Mihajlovna, mlada dama, je prišla zjutraj iz Jalte. Med zajuterkom je pravila možu o prelestih na Krimu, kajti bila je silno klepetava. Vzradovani mož ji je ginjeno gledal v lice, poslušal in le zredka stavil vprašanja . . .

„No, živež je baje tam nenavadno drag?“ je vprašal med drugim.

„Kaj bi ti rekla? Po mojem so draginjo večjo razglasili kakor je, očka. Ni tak strašanski vrag kakor ga rišejo. Z Julijo Petrovno na primer sva imeli jako okusno in prilično sobo za dvajset rubljev dnevno. Vse, dragi moj, zavisi od tega, kako znaš živeti. Ako bi hotel konečno hoditi kamorsibodi na gore . . . na primer na Aj-Petro . . . jemati s seboj konja in vodnika — no, tedaj bi bilo konečno drago. Grozno drago! No, Vasička, kakšne gore so tam! Predstavi si visoke, visoke gore, tisočkrat višje od cerkve . . . Zgoraj je megla, megla, megla . . . Spodaj ogromna množina kamenja, kamenja, kamenja . . . In prepadi . . . Oh, ne morem se spomniti!“

„Ob svojem času . . . v tvoji odsotnosti sem čital tu v nekem časopisu o tamošnjih tatarskih vodnikih . . . Take gnusobe! Kaj, ali so res kake posebne vrste ljudje?“

„Navadni Tatarje niso nič posebnega . . . je rekla. „Sicer sem jih pa videla le oddaleč, mimogrede . . . Kazali so mi jih, ali nisem se zanimala zanje. Vedno, očka, sem slabo in pristransko sodila o vseh teh Čerkasih . . . Grkih . . . Mavrih . . .“

„Pravijo, da so Don Juan — je strašno!“

„Znabiti, najdejo se gnusobe, katere . . .“

Natalija Mihajlovna je hipoma skočila po koncu, spomnila se je natanko nekaj strašnega, zrla je pol minute s prestrašenimi očmi moža in rekla, zategovaje vsako besedo:

„Vasička, povedala ti bom, kaka nenravnost je tam! Oh, kaka nenravnost! Ne toliko med ljudmi priprostih in srednjih stanov, temveč med aristokrati, med temi nadutimi aristokrati! Naravnost grozno, svojim očem nisem verovala! Še po smrti ne pozabim tega! No, je li mogoče spozabiti se tako daleč . . . oh, Vasička, dalje nočem govoriti! Mojo sopotnico, Julijo Petrovno, je hotel vzeti . . . tako lep mož, z dvema otrokoma . . . spada med poštene kroge, podoben je svetniku in — takrat, lahko si misliš . . . Toliko, očka, konečno, entre nous . . . Ali mi daš častno besedo, da nikomur ne poveš?“

„No, kaj si še ne izmisliš! Razume se, da ne povem.“

„Torej častno besedo? Poglej vendar! Verjamem ti . . .“

Dama je odložila žlico, napravila svojemu licu tajinstveni izraz in zašepetala;

„Predstavi si to-le: Ona Julija Petrovna je šla na gore . . . Bilo je krasno vreme! Spredaj je šla ona s svojim vodnikom, ne daleč zadaj — jaz. Prehodili smo tri, štiri vrste, kar Julija, razumeš Vasička, hipoma zakriči in se prime za prsa. Tatar jo je prijel čez pas, ker sicer bi se zvalila raz sedlo . . . Pritekla sem s svojim vodnikom k nji . . . Kaj je? Kaj se je zgodilo? „Oh!“ je vzkliknila, „umrjem! Slabo mi je! Ne morem dalje!“ Misli si moj strah! „Kedaj se vrnete?“ sem rekla. — „Ne“, pravi, „ne morem se vrniti, Natalija! Ako naredim le korak še, umrjem bolesti! Napadla me je slabost“. In prosila in rotila je mene in mojega Sulejmana, naj se radi Boga vrneva v mesto in ji prineseva hladilnih kapljic, katere bi ji pomagale.

„Stoj . . . Ne razumem te popolnoma“ . . . je zamrmral mož, pogladivši se po čelu. „Prej si rekla, da si videla Tatarje le od daleč, zdaj pa govoriš o nekakem Sulejmanu.“

„No, mi že zopet segaš v besedo!“ se je namrdnila dama, prav nič v zadregi. „Sumničenja ne morem trpeti! Ne morem trpeti! Neumno, dvakrat neumno!“

„Nisem ti segel v besedo, no, čemu bi mi pravila neresnico? Hodila si s Tatarji, no, naj bode, Bog s teboj, no . . . čemu bi torej prikrivala?“

da bi storile neodpustljiv narodni greh, če bi se pridružile iz kakoršnih koli ozirov nemški zvezi v Gradcu, ker bi nam na ta način s trdnimi sponami gospodarskih odnošajev oteževale vresničenje našega gesla: „Proč od Gradca!“

Tak je bil namen našega članka; molčati nismo smeli, ker vemo, da se je nekaj slovenskih zadrug dalo zvabiti v Gradec, in so v Gradcu nastavili za revizorja zagrizenega nemčurja.

„Proč od Gradca!“ — torej slovenske posojilnice in zadruge!

Odkrito lahko rečemo, da smo se nadejali, da bo tudi celjska „Domovina“ spregovorila besedo, ki bi se zlagala z našim člankom — saj se gre za velevažno narodno zadevo. Res je spregovorila, a tako, da je našo nado postavila na glavo, lotila se jej je v zadnjem času neka čudna strast, da ji ne teknejo več naši članki in si jih radi tega kaj rada krivo razlaga.

Na ta način ni našla v našem gori omenjenem članku narodnega namena, temveč je zasledila prav pravo konjsko nogo, propagando za „Gosp. zvezo“ v Ljubljani.

Čudili smo se, ko smo čitali tisti članek, ki se je v začetku kar sam ocenil, ker se zove „izviren dopis iz Savinske doline“.

Ker pa poznamo duševno čilost Savinčanov, se seveda članek ni mogel roditi kje v Savinski dolini, k večjemu, da mu je oče kak Savinčan, ki si je Savinčanom lastno čilost vsled dolgoletnega bivanja v Celju popolnoma prikresal na trdem tlaku tega nemčurskega mesta, ker bi sicer ne mogel tako prezirati naših združnih potreb.

Ko bi se ne šlo za resno narodno stvar, lahko bi v zabavo in kratek čas naših bralcev v tistem članku natrgali velikanski šopek blestečih nesmislij, s'kojimi agitira člankar za celjsko „Zvezo“ — a hočemo si ogledati članek z resnim obrazom, v kolikor je to mogoče.

Naš članek je imel naroden namen, člankar v Celju pa povdarja potrebo, da se tudi tuje druga plat zvona in privleče v to svrhu kar za lase gospodarski razpor in boj, ki besni na Kranjskem.

Če si ta gospodarski razpor na Kranjskem pogledamo, se nam vsilijo nehote nekateri pomisleki, na Kranjskem je namreč samo jedna zveza zadrug, to je „Gospodarska zveza“, ker pa govori celjski člankar o besnečem gospodarskem razporu, bi bila na Kranjskem še gotovo katera druga zveza zadrug, a ni je — in je z ozirom na besneči razpor in boj ravno celjska zveza tista druga zveza, zveza za kranjske liberalne zadruge.

Nočemo izvajati iz tega naravnih posledic, ker bi se nam zopet predmetavalo, da agitiramo za „Gospodarsko zvezo“.

A to rečemo odkritosrčno, da „Zveza slovenskih posojilnic“ v Celju na noben način ne zadošča našim združnim razmeram, nam tista baharija o pospeševanju gospodarskega razvoja celokupnega slov. naroda — celo nič ne imponira, ker je otroška, in je niti dejanja, niti razmere ne opravičujejo. Kaj bomo govorili kar o delovanju za celokupen slovenski narod — ko vendar ni naroden centrum pri nas, temveč v Ljubljani — in se moramo noč in dan boriti le za svoj naroden obstanek.

Zakaj da nam celjska „Zveza“ ne ugaja, nam ni treba dokazovati, ker dokaz čitamo v „Domovini“. Za vse avstrijsko združništvo je nastopila z revizijskim zakonom nova doba — samo za celjsko „Zvezo“ ne — in za njene posojilnice ne. Stara doba torej, — in tista obligatorična revizija, kot dozdej — saj jo poznamo, to obligatorično revizijo celjske „Zveze“ — o da, obligatorični so oni veliki doneski.

Mi smo se pa nadejali, da tudi za celjsko „Zvezo“ nastopi nova doba, radi tega bi se morala spremeniti v zadruge, — a se ni, — torej sme po zakonu izvrševati samo le revizijo, drugih koristi pa niti ne sme prinašati. Tu je pač ogromna razlika, če pomislimo, kaj vse imajo posojilnice in druge zadruge pri „Gospodarski zvezi“.

Samo eno spremembo najdemo pri celjski „Zvezi“ — čitamo namreč, da sprejema za naprej tudi druge zadruge — a kdo bo te revidiral ker je sedanji gospod revizor vendar sam priznal v sodni dvorani v Celju, da pozna samo knjigovodstvo posojilnic — a drugih zadrug ne.

Sicer pa zahtevajo zadruge od zveze tudi kaj drugega kot revizijo — a kaj drugega jim celjska „Zveza“ ne more in ne sme dati.

Veliko zmešnjavo provzroča pa v slovenskem združništvu tudi znani g. Lapajne, ki je šolski ravnatelj v Krškem in ima kot tak najbrž dosti posla, on bi rad imel svojo združno zvezo in si jo hoče napraviti s svojo „Centralno slov. pos. v Krškem.“

Opozarjamo samo slovenske posojilnice in druge zadruge na smešnost Lapajnetovega počenanja, nelep način, kako da zavlja imenovani slovenske posojilnice in zadruge v Krško, označili bomo v drugi številki — ker do tedaj morda tudi zvemo, kako more gospod Lapajne obljubljeni, da bi tiste zadruge, ki bi se dale v Krško zvabiti, revidiral gospod Jošt, kolikor nam je znano, je namreč g. Jošt še vedno revizor celjske „Zveze“.

Seveda se slovenske posojilnice in druge zadruge ne smejo ozirati na take zmešnjave, ki bi jim le škodile, — torej jim pač nič drugega ne preostaja, kakor da se pridružijo naravnemu središču slovenskega združništva, to je „Gosp. zvezi“ v Ljubljani.

Pismo Garibaldi-ju.

Tržaški hrvatski list „Jadran“ priobčil je v svoji 24. številki dne 3. t. m. sledeče pismo v laškem jeziku:

„Vaši ekscelenci generalu Ricciotti Garibaldi-ju!

S posebno zadovoljnostjo čitali smo v „Piccolu“ odgovor Vaše ekscelence na naš članek „Bolgarski boj“. Besede, ki so nas najbolj živo zadele, celo ganile, so one navdahnjene s pravim čutom pravice in človeške vzajemnosti, vredne sina Garibaldijevega, kjer pravite, da bi ne bilo težko med Italijani in Hrvati sporazumljenje v skupni obrambi. To je velikanski korak naprej, to je udarec, ki ruši mnogo zastarelih pomislekov, pogubnih toliko za Italijane, kolikor za Hrvate. Toliko more samo vzvišena in modra glava, veliko srce, ki je podedovala veliko razumnost s krvjo.

Z ozirom na vse to, dovoljujemo si ogledati natančnejše odgovor, ki je na več krajih precej mičen. Dasi vemo, da visoka politika ne ljubi preveč jasnosti in da obstoji diplomatska modrost v tem, da zamolči mnogo stvari in da zaznamuje druge z „ibis redibis“, vendar bi bili želeli nekoliko več jasnosti v odgovoru Vaše ekscelence, ker tam, kjer gre za to, da bi se sklenilo zvezo za skupno obrambo med starimi nasprotniki, so čisti, jasni pogoji najboljše jamstvo za trajno prijateljstvo in najtrdnjša vez v obrambi proti skupnemu sovražniku.

Sedaj, dasi nas Vaša ekscelence zagotavlja, da vedo Italijani popolno za nevarnost, ki žuga Italijanom in Hrvatom, Vi ste pozabili, pokazati nam pravega sovražnika; in mi se bojimo, da pravega sovražnika ne pozna Vaša ekscelence in da ga ne poznajo niti Italijani. Strašilo Italijanov dozdeva se, da je za sedaj Rusija, in se ne sramujejo igrati otročje uloge, da se puste strašiti od zvite Nemčije s tem strašilom. Kakor so nekdanj pravile Lombardske matere svojim otrokom: če ne bo priden, pride Hrvat, tako pravi mati Nemčija Italiji, če ne boš dobra in ubogljiva mojim zahtevam, pridejo Rusi. A kdo je bil oni, ki je prej prišel in ki tudi pozneje pride, v resnici niso bili Hrvatje in tudi Rusi ne bodo, a bili so in bodo Nemci.

Vaša ekscelence se boji ruskega tiranstva, ki je slabše nego turško in nam predočujete izgled Finlandske. Če bi mi ne poznali Rusije, mnogo bolje, nego Vi, ali če bi mi balkanski Slovani, ki se borimo za svobodo, bali se postati plen Rusije, iskali bi gotovo drugih zaveznikov, samo da si ne postali sužnji in bodisi tudi bratov po krvi in jeziku. Vemo tudi mi in mnogo boljše nego drugi, da mora biti draga svoboda, popolna svoboda najvišje in najbolj želeče dobro; saj samo oni, ki trpi v suženjstvu, zamore popolnoma ceniti vrednost svobode, kakor bolnik zdravja in noben narod na svetu ne trpi v suženjstvu tako bridko kakor mi, zato pa tudi nobena ne hrepeni tako odkritosrčno po sveti svobodi, katera jedina povrne človeku in narodom človeško dostojanstvo.

Vaša ekscelence nam daje primer Finlandske. Hoteli bi staviti, da se ne najde v vsej Italiji deset ljudi, ki bi popolnoma poznali Finlandsko vprašanje. Niti na um nam ne pade, da bi hoteli zagovarjati katerosibodi politično nasilje, katerisibodi samovoljni čin, a ne moremo od manj, da bi ne pokazali Italijanom, kako je finlandsko vprašanje v resnici. Kdo kriči na Finskem proti ruski vladi, Fini ali Švedi? Fini ne, ker nimajo časnikov in vsa njih literatura obstoji v „Calevala“ in nimajo narodne zavesti. Torej dobro, Fini pa znašajo šest sedmin vsega prebivalstva velike vojvodine Finlandske, Švedi pa eno sedmino. Kdo je užival privilegije finlandske ustave? Švedi. Oni so bili in so plemenitashi Finlandske, oni so uživali in uživajo vse politične pravice, katere nočejo dati niti ene finskemu ljudstvu, ne šol, ne mandatov, niti na sodnji nima finski jezik pravice, dasi razume ljudstvo edino ta jezik. Oni so uživali prav take privilegije, kakoršne ona mala pest Italijanov nad hrvatskim narodom v Dalmaciji, ki so še sedaj prisiljeni govoriti s pomočjo tolmačev na sodnjah in dajati si prestavljati razsodbe. In kakor trobi onih šestnajst tisoč dalmatinskih Italijanov po vseh delih našega globa, da je

„Hm, kako si čuden!“ se je razburila dama. „Sulejmana sumičiš! Radovedna sem, kako bi ti šel na gore brez vodnika! Radovedna sem! Ako ne poznaš in ne razumeš tamošnjega življenja, rajši molči. Molči rajši, molči! Brez vodnika ni moči tam ni koraka narediti.“

„Kajpada!“

„Ne smehljaj se tako neumno! Nisem ti kakoršnabodi Julija . . . Jaz je tudi ne opravičujem, no jaz . . . psss! Dasi se ne delam svetnice, vendar se še nisem tako daleč spozabila. Meni Sulejman ni stopil čez mejo . . . Ne! Pri Juliji je vedno sedel Mametkul, pri meni pa samo do enajstih, potem pa: „Sulejman, proč! Odidite!“ In moj glupi Tatar je odšel. Bil je pod vajeti, očka . . . Ako je začel stikati za drobižem ali kaj sličnem, sem vzkliknila: „Ka-ko? Ka-aj? Ka-a-aj?“ in vsa duša mu je ušla v pete . . . Ha-ha-ha . . . Oči, razumeš, Vasička, je imel črne, prečne, kakor oglje, tatarski smrček, tako neumen, smešen . . . Kako sem ga držala! Glej!“

„Radoveden sem . . .“ je zamrmral soprog in napravil iz koščeka kruha krogeljico.

„Neumno, Vasička! Dobro vem, kaj se godi v tebi! Vem, kaj misliš . . . No, prepričam te, da mi za časa sprehodov ni stopil čez mejo. Ako sem na primer šla na gore, ali k vodopadu Učan-Su, sem mu rekla vedno: „Sulejman, idi zadaj! No!“ In siromaček je hodil vedno za

menoj . . . Celo v času . . . v patetičnih mestih samih sem mu rekla: „Nikdar ne smeš pozabiti, da si ti le Tatar, a jaz žena mestnega svetnika! Ha-ha“ . . .

Dama se je zakrohotala, potem se hitro ozrla in naredivši plašno lice, zašepetala:

„No Julija! Oh, ta Julija! Dobro vem, Vasička, koliko se sme noret, koliko oddahniti vsled pustote zemeljskega življenja? Vse je mogoče . . . nori, sklepaj ljubezen, nihče te ne obsoja, toda to resno gledati, delati spletke . . . ne, kakor hočeš, tega ne razumem! Misli si, ona je ljubosumila! No, ni li neumno? Nekoč je prišel k nji Mametkul, njen služabnik . . . Ni je bilo doma . . . No, jaz sem ga pozvala k sebi . . . začela sva govoriti . . . seveda kratkočasiti se! Tako je neopaženo minul večer . . . Nakrat priteče Julija . . . Vrže se name, na Mametkula . . . dela name spletke . . . fi! Tega ne razumem, Vasička . . .“

Vasička je zagodrnjal, nagrbančil čelo in začel hoditi semtertje po sobi.

„Dovolj, veselo ste tam živeli!“ je zarohnel in se zaničljivo zasmel.

„Neumnost!“ je rekla porogljivo Natalija Mihajlovna. „Vem, kaj misliš! Vedno gojiš take gnjusobne misli! Ničesar več ti ne bodem povedala! Ničesar več!“

Dama je napihnila ustnice in obmolnila.

Dalmacija italijanska, da jih preganjajo Hrvati, tako kriče finlandski Švedi na vse štiri vetrove proti ruskemu tiranstvu in se kažejo za branitelje finlandskega ljudstva, kakor je v pravljici branil volk jagnje. A finlandski narod ne trpi nič na tem, ako ga izobražajo v ruskem jeziku v šolah, nego v švedskem ali pa nobenem, kar se mu je pripetilo pod škandinavskim vladanjem. Fini imajo celo od tega korist, ker mestó da bi postali sinovi malega naroda, postanejo sinovi največjega naroda na svetu. Mi bi drugače govorili, če bi imeli Fini svojo zgodovino, literaturo, narodno zavest in stremljenje po svobodnem življenju in narodno individualnem. A njih zgodovina ni drugega, nego prehajanje od švedskega vladarstva pod rusko in narobe, ob kojih prilikah so se kazali popolnoma brezbrizni in bilo jim ni in ni jim tudi danes mar, če bodo plen Rusov ali Švedov. In zakaj bi morala Rusija dovoljevati v deželi, katero si je pridobila od Švedov za drago ceno krvi, naj bi ti prosto delali švedsko propagando, naj spravijo v nevarnost vladanje nad finskim narodom, naj naredo v Rusiji državo v državi in morda državo, ki bi se nekega dne utegnula spuntati? In zakaj bi morali biti Švedi oproščeni vojaške službe v obrambi Rusije, ko je Rusija najvarnejša zgradba v obrambi proti vsakemu sovražniku in miru v veliki vojvodini Finlandske?

Z ozirom na to, poglejmo, če je Rusija nevarna svobodni balkanskih narodov in drugih Slovanov. Mi smo popolnoma prepričani o nasprotnem, a to dokazati, bilo bi treba spisati celo knjigo. Našo misel hočemo navesti samo v glavnem. Naše prepričanje smo si dobili na dva načina: v prvi vrsti smo sodili o političnih razmerah Rusije in njenem stremljenju, v drugi vrsti razgovarjali smo se z najuglednejšimi političnimi možmi, ki vladajo usodo Rusije.

Rusi znajo prav dobro, do katere točke civilizacije in narodne zavesti so do sedaj prišli slovanski narodi, da bi se zibali v neumnem upanju, da bi jih mogli kedaj porušiti. Oni ne streme po panrusizmu nikakor, pač pa podpirajo panslavizem in iščejo v vzajemnosti slovanskih narodov mogočen jez obrambe proti evropskemu zapadu, ali, da govorimo jasnejše, proti germanizmu. Njih naloga v Aziji je tako obširna, da oni ne morejo in si niti ne upajo misliti, da bi porušili slovanske brate. Videli bi jih radi srečne in svobodne, ne samo radi krvne simpatije, ampak radi koristi, radi gotovosti, da bi imeli v njih zveste zaveznike proti vsakemu sovražniku. Iz tega vzroka, kakor so oni rešili Avstrijo razpada leta 1848., trudijo se, da bi bila v bodočnosti na močnih, trdnih nogah, to pa s pogojem, da bo federativna država, v kateri naj uživajo Slovani enake pravice z Nemci in Madjari. S tem, da hočejo oni, da Avstrija mora obstojati, hočejo tudi preprečiti združenje vseh Nemcev, kar bi bilo zanje grozne nevarnosti.

Je zgrešena politika, a je brezdvomno odkritosrčna. Rusija se moti, kakor se moti Vaša ekscelenca in vsi Italijani, ki mislite, da more Avstrija menjati politiko in postati federativna država. Avstrija ni in ne bode družega, nego pionirka pangermanizma, ali je ne bo. Dinastija Habsburžanov je nemška, nič manj od one Hohenzollercev in ni ji nič manj na srcu triumf germanizma nad slovanskimi narodi, katere imajo Nemci za inferijorno pleme. Namen germanizma je torej spraviti s pota vse balkanske narode, da si odpre široko polje kolonizacije in da najde izhod naglemu naraščanju prebivalstva. Razširjevanje germanizma proti zapadu je nemogoče, ker temu nasprotuje Francoska, ki je še močna in pred katero se morda še boje, a na vzhodu je najmogočnejša država Rusija. Nemške kolonije so preveč oddaljene od matere zemlje, so divje in nerodovitne dežele, ostanki Angleške in Francoske. Ne preostaje torej drugega nego Balkan in turško cesarstvo, ki je še skoro v razpadu, je lahek plen mogočnega sovražnika, kakor je Nemčija. Če hoče Avstrija obstati, mora slediti politiki „Drang nach Osten“, ker drugače bi ji ne pretila samo nevarnost, da bi jo napadla Nemčija, temveč vsi njeni nemški podaniki bi dejansko manifestirali njih voljo za združenje z Nemčijo, zlasti pa takrat, ko bi videli, da so izginile v federativni Avstriji njih

sanje o hegemoniji nad drugimi narodi. Kakor stoje sedaj stvari, ni Germaniji treba netiti v Avstriji germanskega iredentizma, ker to dela Avstrija mnogo boljše, nego bi mogla sama Nemčija. Nemogoča je torej radikalna sprememba politike v Avstriji, nemogoča je enakopravna in pravična zveza narodov krone Habsburžanov.

Na Angleškem, v Italiji, na Francoskem in v Rusiji sami nočejo razumeti tega in vsi so edini v tem, da treba ohraniti Avstrijo, da se vzdrži evropsko ravnotežje. Vsi se hranijo z brezvspešnimi nadami, da bi videli Avstrijo menjati politiko, in da bi se vrgla v naročje federalizma. Oni mislijo, da za zdravje dinastije ni druge poti nego ta. Vzgladni publicisti širijo ognjeno to idejo, zlasti na Francoskem, kjer bi hoteli za vsako ceno mir in napredek v Avstriji, ker se boje, da z razpadom Avstrije bi ne povečala Nemčija svoje moči z drugimi desetimi milijoni Nemcev in morda tudi s kakimi 10 milijoni Slovanov.

V Rusiji mislijo tudi tako in da dokažemo, kako odkritosrčna je na Ruskem želja, da se ohrani Avstrija na vsak način, navesti hočemo odlomek iz pisma neke odlične osebe, ki jo jako radi vidijo na ruskem dvoru in ki je eden najboljših izmed ruskih generalov. Ta visoki dostojanstvenik, videč nevarno krizo, v kateri se nahaja avstrijsko cesarstvo, nam piše: . . . „l'invention du comte de Beust n'a servi qu'à accélérer sa chute! Le voilà devant un dilemme: Ou bien à être dévoré par Berlin, ou bien à se jeter résolument, honêtement dans les bras du système de la fédération des différents peuples — (dont la majeure partie est slave), en prenant pour devise — leben und leben lassen! L'empereur aura-t-il ce courage? Et les peuples de l'Empire auront-ils la sagesse d'oublier leurs querelles de clocher pour ne se souvenir que de leur unité ethnographique? Tout dépend de là. Que les peuples slaves se réunissent autour de François Joseph et sauvent la monarchie encore une fois, mais cette fois-ci en prenant les précautions nécessaires pour ne pas être livrés denouveaux aux allemands et aux hongrois, qui eux, de leur côté, n'out qu'à vivre en paix dans leurs limites ethnographiques“. (. . . Iznajdba grofa Beusta (dualizem) ni služila za drugo, nego da je pospešila njen razpad (države). Spravil je pred dilemo: Ali biti požreti od Berolina, ali pa se vreči odločno, pošteno v naročje sistemu federacije raznih narodov (od katerih je večina slovanska) in prijeti za divizo — leben und leben lassen!) Bo imel cesar srčnost? In narodi cesarstva bodo imeli modrost, da pozabijo njih kampanilne prepire? Vse je od tega odvisno. Naj se združijo slovanski narodi okoli Frana Josipa in naj rešijo monarhijo še enkrat, a sedaj naj vzamejo potrebno previdnost, da ne bodo iznova izročeni Nemcem in Ogrom, ki od njih strani nimajo drugega nego v miru živeti v njih etnografičnih mejah.)

Za zdravje Avstrije pazijo torej evropske države in tu izjavlja tudi Vaša ekscelenca, da hočete boriti se za njeno ohranjenje, proti kakemu groznemu sovražniku (ni jasno popolnoma, če Vi mislite na Rusijo ali na Nemčijo) in to vse, da bi dali balkanskim narodom svobodo!! Tu imate, ekscelenca, neko stvar, katero ne morejo naši možgani razumeti. Ohraniti Avstrijo, da bi dali svobodo balkanskim narodom! Mi smo do sedaj menili, da bi bili balkanski narodi že dolgo časa svobodni in Turčija zapodena v Azijo, ko bi temu ne nasprotovala Avstrija in pangermanizem, kateremu je ona vrla razširjevateljica. Zelo se bojimo, da bi ta misel ne dovedla carja Rusije, da bi zaupal in naročil Avstriji nalogo pomirjenja Balkana. Že se govori, da se car Nikolaj ne ustavi za drugo v Schönbrunn, nego zato. Že hvalijo nemški listi vrednost hrvatskih polkov, njih vstrajnost v napornih, njih vojno spretnost v goratem svetu, kakoršne so Macedonija in Albanija. Čudimo se samo, da ne hvalijo tudi brezkončne potrpežljivosti hrvatskega naroda, morda da bi nas ne spominjali v teh kritičnih časih na ono živinsko lastnost potrpežljivosti. Vidite torej, da ne Vi, gospod general, ampak mi, kakor vedno, bomo prisiljeni iti po kostanj v ogenj za Nemce in plačati z lastno krvjo stroške avstrijske vojaške slave in v tem slučaju boreči se proti koristi lastnih

bratov. Evropa bo klicala o infamnosti; a kaj naj storimo mi, če ne ubogati? Če se zgodi to, kar slutimo, bodemo mi prisiljeni dati smrten udarec bratom Srbom, Bolgarom, nam samim, ker, če zasedejo avstrijski polki enkrat Macedonijo in Albanijo, je z nami končano. Vsi južni Slovani so za vselej izgubljeni in germanizem bo slavil jedno največjih svojih zmag. A v tem trenutku so izgubljene tudi vse sanje Italije o pridobitvi Albanije . . . itd.

Tu imate, ekscelenca, usodo, ki nas čaka. Mi ne moremo drugega, nego zahvaliti se Vam za relativno neodvisnost, ki nam jo obljubujete in odkritosrčno izpovemo, da ne razumemo, kaj pomenja ta relativna neodvisnost, katero bi dobili Hrvatje v zvezi z Italijani. Psihologično in etično ni absolutne neodvisnosti in nihče ne more biti absolutno svoboden. A v politiki, ko gre govor za države in ne za posameznika, ne poznamo mi drugega, nego absolutno svobodo, ali pa suženjstvo. Iz lastne izkušnje vemo, kaj pomenja v politiki relativna neodvisnost in nobeden ni imel v tem tako žalostne izkušnje, nego hrvatski narod od leta 1868. naprej. Mi hočemo torej popolno svobodo, hočemo biti enakopravni z onimi narodi, ki danes tišče njih jarem nad nami. To je težko podvzetje za nas, ali umrjemo ali pa privedemo do uresničenja. Naj nas zadene katerasibodi usoda, hrvatski narod proda zelo drago politično življenje in oni narod, ki stremi za tem, da bi nam vzel našo ekzistenco, ne bo mogel veseliti se. Še nikdar ni bila Hrvatska pridobljena z orožjem, tu so našli grobove Franki, Bolgari, Nemci, Madjari, Mongoli in Turki. Še kak narod najde lahko prostrano rakev v naših hribih in nikdo naj se ne hvali, da bi bil močnejši, nego so bili Mongoli in Turki.

Ko nam Vaša ekscelenca svetuje, naj nehamo napadati Italijane, dozdeva se nam, da sanjamo. Smo torej mi tisti, ki silimo italijanske otroke, naj hodijo v hrvatske šole, smo mi tisti, ki jemljemo v Istri občine iz italijanskih rok? Ali morda misli Vaša ekscelenca na pretepe s Chioggioti v Dalmaciji! Odgovorili bi lahko, da niso naši ribiči oni, ki bi hodili na bregove Italije jemat kruh Italijanom, a je vredno, da se pečamo s takimi malenkostmi!

Lep in vzvišen je politični program Mazzinija in Garibaldija, kateri nam ponuja Vaša ekscelenca in blagoslovljen naj bo od ljudstva v bodočih letih. Mi ga vsprejemljemo ne samo v onem, kar zadeva Balkan, temveč tudi na teoretično-politični strani. Ali vzvišen program se ni mogel izvršiti niti v Italiji! In mi za sedaj nimamo drugega časa, nego misliti na svobodo; na našo svobodo in naših bratov, ki za njo umirajo na poljih Macedonije. Proč torej z nevednimi, malimi kampanilnimi prepiri in mislimo na nevarnost, ki preti od severja ne samo hrvatskemu narodu, njegovim bratom Srbom in Bolgarom, ampak tudi Italiji.

Razvite torej visoko, prej ko morete, gospod general, garibaldinsko zastavo. Senca Vašega očeta vstaja iz groba v Copreri in išče svojega sina. Kakor je on naglo kakor strela šel z njegovimi tisočaki čez točno morje od Quarto do Marsale, tako pričakuje sedaj, da gre njegov sin čez Jadransko morje od Brindizija do Valone in naj prinese v mrak na Balkanu svetlobo Garibaldijevega imena, svetlobo svobode. Naprej, gospod general, z Vašimi 22. tisoči junakov, prej ko Avstrija zasede Albanijo in Macedonijo! Če ste slaboten, služite Vam bodo naša ramena za berglje, nosile bodo Vašo naslonjačo. Za sedaj bodo z Vami Bog, slava in svoboda!“

Domače novice.

Našim p. n. gg. naročnikom. 10. mesec tekočega leta se bliža h koncu. Z ozirom na to, prosimo naše p. n. gg. naročnike, naj blagovole poravnati naročnino. Nekateri so še celo za leto 1902 na dolgu. Uprava ima tudi svoje dolžnosti, nadejamo se torej, da bodo gg. naročniki storili čim preje svojo dolžnost, ter prihranili naši upravi velike sitnosti, katere ji prizadeva izterjavanje naročnine.

Kranjski deželni zbor nadaljuje svoje zasedanje. Naši poslanci nadaljujejo obstrukcijo, ki bo trajala, dokler ne izvojuje volivne reforme. Liberalni poslanci hodijo za Schwegljevim vodstvom in podpirajo Nemce v boju proti volivni reformi, po kateri bi Slovenci v deželi prišli do veljave. Liberalcem je ljubše, da gospoduje nemško veleposestvo naši deželi. Prav je, da se naši poslanci ne udajo. Prihodnjič se obširneje ozremo na to zanimivo zasedanje.

Ljubljanski občinski svet je sprejel resolucijo, v kateri se zahteva enakopravnost koroških Slovencev z njihovimi nemškimi sodeželani pred sodišči. Resolucija se izroči dež. vladi, da jo predloži ministerskemu predsedniku.

Profesor vabi dijake v kazino. Profesor Jaucker na drugi državni gimnaziji v Ljubljani ima pač čudne nazore o disciplinarnem redu, ki strogo prepoveduje dijakom udeležbo pri društvenih sestankih. Pred kratkem je namreč pozivljaval slovenske dijake, da naj se udeležujejo sestankov nemškega „Alpenvereina“ v ljubljanski kazini. Kaj bi se zgodilo s slovenskim profesorjem, ki bi v šoli agitiral za slovensko planinsko društvo? Kmalu bi romal kam tja gori na Gornje Avstrijsko ali pa celo v Bukovino, Nemeč pa seveda sme vse.

Valvazorjev spomenik v Ljubljani. Ljubljanski mestni svet je dovolil vladi, da postavi slavnemu kranjskemu zgodovinarju Valvazorju spomenik pred deželni muzej v Ljubljani.

Hotel „Union“ v Ljubljani. V Ljubljani se je ustanovila delniška družba, ki hoče postaviti velikanski, popolnoma novodobno urejen hotel. Načrti so že izgotovljeni. Stavba bo trinadstropna, dolga 80 metrov, široka pa 50 metrov. Stala bo na oglu Miklošičeve ceste in Franciških ulic. V hotelu bo 100 sob za tujce, vse preskrbljene z osrednjo kurjavo in električno razsvetljavo. Za zvezo med nastropji skrbe vzdigi. Velika dvorana bo dolga 35 metrov, visoka 12 metrov in široka 15 metrov. V dvorani bo prostora za 1500 ljudi, na odru za 230—250 oseb. Za hotelom bo razsežen vrt. Načrt je izgotovil arhitekt Josip pl. Vančaš v Sarajevem.

Vspored ustanovnega shoda vseslovenske „Družbe treznosti“, ki bo v ponedeljek, dne 26. oktobra v Ljubljani, v dvorani knezoškofjske palače (II. nadstropje). Dopoludne ob 9. uri: I. a) Otvoritev. b) Pozdrav in nagovor gospoda drž. in dež. poslanca vodja Povše. II. Govori: 1. „Boj proti pijančevanju — apostolsko delo“, govori Jurij Trunk, župnik v Kazazah na Koroškem. 2. „Pijančevanje in delavsko ljudstvo“, dr. l. Ev. Krek. 3. „Alkohol in zdravje“, dr. med. Anton Brečelj, zdravnik. Popoludne ob 2. uri: I. Govori: 4. „Uzroki pijančevanja in kako jih preprečiti“, Ivan Strukelj, učitelj na Robu. 5. „Popolna abstinenca“, pojasnuje Fr. Avsec, župnik v Šentjurju pod Kumom. II. a) Revizija pravil. b) Razni nasveti. c) Resolucije. d) Volitev odbora. III. Nagovor premilostnega gospoda knezoškofa. — Shod bo posvečen spominu prvega velikega slovenskega bojnika proti pijančevanju, škofa-misijonarja Friderika Baraga. Družba bo vseslovenska, ker je alkoholno vprašanje — sicer tukaj bolj, tam manj — toda splošno vendar po vsem Slovenskem akutno. Zato nujno želimo, da bi se tega prepotrebne in velevažnega shoda udeležilo tudi nekaj zastopnikov z Goriškega, katere s tem prav uljudno vabimo. Vse rodoljube pa, ki na shod ne bodo mogli priti, prosimo, naj se pridno udeležujejo dela in boja, ki ga bo družba razvila po shodu. Pripravljavni odbor.

Vabilo k otvoritvi „Gospodarskega Doma“ Kmetijskega društva v Cerknem, katera bode dne 25. oktobra 1903. Vspored: 1. Na predvečer vsprejem gostov in sestanek v prostorih „Narodne čitalnice“. 2. Naslednji dan 25. oktobra bode po sv. maši, katera bode ob 10. uri, blagoslovljenje in otvoritev „Gospodarskega doma“ s slavnostnim govorom. 3. Po otvoritvi ogledovanje prostorov, mlekarških naprav in poskus parnih strojev. 4. Ob eni uri popoludne banket v gostilni A. Kobal. (Kdor se želi udeležiti banketa, naj to naznani odboru čitalnice). Ob 3. popoludne prične se veselica, katero priredi

„Narodna čitalnica z sledečim vsprejemom: 1. Govor. 2. I. Laharnar: „Pri zibelci“, mešan zbor. 3. D. Jenko: „Na tujih tleh“, dvospev. 4. I. Aljaž: „Triglav“, moški zbor. 5. I. Volc: „Morilec“, deklamacija. 6. F. Gerbič: „Gondolirjeva pesem“, čveteroglasni ženski zbor. 7. „Slovenske narodne pesmi“, harmonizoval in za koncert priredil M. Hubad. a) „Sem slovenska deklica“, mešan zbor. b) „Škrjanček“, mešan zbor. c) „Pritrkan ples“, mešan zbor. 8. Dr. Vošnjak: „Svoji k svojim“, veseloigra v enem dejanju. 9. Šaljivo srečkanje. 10. Prosta zabava. Med posameznimi točkami in pri prosti zabavi, udarja tamburaški zbor. Vstopnina za člane „Narodne čitalnice“ 20 h, za nečlane 40 h. Sedeži 60 h. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Nesreča na železnici v Kranju. Iz Kranja nam poročajo: V nedeljo dne 18. oktobra sta trčila skupaj v Kranju na kolodvoru okol pol 12 ure dopoludne dva tovorna vlaka. Jeden vlak je prišel z Gorenjskega in drugega so premikali s kolodvora proti njemu. Polom je bil strahovit in razdejanje velikansko. Nekaj praznih vozov je popolnoma strtih, jeden voz je bil dvignjen na družega, tudi stroja sta pokvarjena. Oba strojevodji sta težko ranjena, od drugih oseb uslužbencev je eden prav zelo in drugi bolj lahko poškodovan. Jednega ranjenca so precej odpeljali v ljubljansko bolnico, o drugemu se dvomi, da bo ostal pri življenju. Promet je bil za nekaj časa ustavljen. Vzrok nesreči je bila nepaznost. Ljudje so v obilnem številu vse popoludne hodili ogledovat razbita vlaka. Graje vredna je brezčutnost sosednega gostilničarja na Savi, ki je imel godce in ples potem, ko se je zgodila nesreča, v svoji gostilni prav zraven razbitih vozov in stokajočih ranjencev. Nadalje se nam o tem še poroča: Tovorni vlak 1761 trčil je pri svojem dohodu ob 11:26 dopoludne na postaji v Kranju na ravno tam stoječi vlak 1786, koji je ravno vozove premikaval. Stroja obeh vlakov in več vagonov je deloma popolnoma uničenih. Vlakovodja vlaka 1761 Štefan Smole je najbolj poškodovan, vendar je upanje da okreva, manj hudo poškodovani so Tavčar in Walda, kurjač Kokelj in sprevodnik Lomberger. Ranjence prepeljali so z popoldanskim vlakom v Ljubljano, vlakovodje Smoleta in kurjača Kokelja peljali so rešilnim vozom v bolnico, ostale odvedli so na dom. O vzroku nezgodi ni še gotovega, zastopniki ravnateljstva v Beljaku bili so s prvim vlakom na mestu in pričeli takoj z zasliševanjem prizadetih uslužbencev. V svrhu rešilne akcije pripeljal se je v teku popoludneva iz Ljubljane posebni vlak s potrebnim orodjem in zastopniki tuk. obratnega urada kurilnice in urada za vzdrževanje železnice. Promet je bil seveda ustavljen in so morali potniki prestopiti. Tovorni promet moral se je popolnoma ustaviti. Vsekako je jako hvalevredno, da se je ovira tako hitro odstranila. Koliko znaša škoda še do časa ni znano. Bila je ta nezgoda prva, odkar vozi železnica po Gorenjskem in želeti je, da bi bila tudi zadnja.

Bohinjska železnica bo gotovo najcenejša železnica v celi Avstriji, kajti tako po ceni pač še nikjer ni plačala vlada sveta, po katerem teče železnica, kakor ravno na Gorenjskem. Kmetje se pritožujejo, da ne dobe za svoj svet niti četrte prave vrednosti. Tako je imel neki kmet po 6 kron za kvadratni seženj svojega travnika na ponudbo, vlada mu ga pa hoče plačati po 1 K 80 v. To je res pravo odiranje ubogega kmetovalca. Poklicani činitelji naj bi se odločno zavzeli za to zadevo, kajti sicer bo imel ubogi kmet vse kaj drugega, kakor korist od nove železnice.

1900 kron je zginito v posojilnici v Trebnem dne 16. t. m. Uradovala sta odbornika Viljem Tomšič in Miroslav Pehani. Tomšič je vsprejel od neke stranke 1900 kron kakor hranilno vlogo. Ta denar je nato izročil gosp. Pehaniju, da bi izpolnil hranilno knjižico. Pehani je vzel denar in ga položil na mizo. Ko sta pa odbornika zvečer sklenila račune, sta opazila, da teh 1900 kron ni bilo nikjer, vse iskanje ni nič pomagalo, bankovci so izginili. Še do sedaj se ni moglo dognati, ali je bil denar z mize ukraden, ali sta ga morda odbornika sama kam založila.

Občinske volitve v Mariboru. „Slovenec“ je izvedel, da se tudi Slovenci mislijo udeležiti občinskih volitev v Mariboru. Prav je tako. In nič ne dene, če ne bo precej posebnega vspeha. Tacega tudi ni pričakovati o prvem nastopu. Ali začeti treba enkrat. Kako je n. pr. začel Lueger na Dunaju?! — Po malih beznicah je govoril 30—40 osebam. Gospodovalni liberalci so se mu krohotali. Ali on se ni dal motiti. Šel je svojo pot dalje, pot agitacije in dela in danes je dr. Lueger — dunajski župan, ki ima ogromno večino dunajskega prebivalstva na svoji strani. Ne povdarjamo tega, da bi slavili dr. Luegerja, vsekako pa nam bodi mož v izgled vstrajnosti in neustrašenosti!

Oktobrske veselice v Celovcu se je vdeležilo 15.000 oseb. Čistega dobička je 10.000 K. Pet tisoč kron dobijo ponesrečenci pri zadnji povodnji na Koroškem.

Organizacija slovenskih trgovcev na Štajerskem. „Slovenski Gospodar“ piše: „Pred vsem nam je potreba slovenske trgovske šole. Imamo, hvala Bogu in delavnim rodoljubom, že precej jako močnih slovenskih posojilnic. In te naše južneštajerske posojilnice so v prvi vrsti poklicane ustanoviti nam trgovsko šolo, katera bi lahko bila v Celju, kjer je največ zavednih slovenskih trgovcev. Nabrani rezervni zakladi naj bi se rajši v večji meri porabljali v pravo naše gospodarsko osamosvojenje, kakor da se nalagajo v stavbe, v katerih se neredkokrat šopirijo celo tujci. Začnimo vendar enkrat z odločnim socijalnim delom. Slovenska trgovska šola nam bo odgojila slovenskih trgovcev zadostno število. Potrebno pa je še dalje, da se vsi dosedanji slovenski trgovci ožje združijo, zato naj bi si prej ko slej osnovali „Slovensko trgovsko društvo“. Vsak novi slovenski trgovec bi se pridružil temu društvu, in tako bi se v kratkem času lahko silno okrepila slovenska trgovska organizacija, kar bi bilo za naš narodni napredek dalekosežne važnosti. Naj bi rodoljubi južnoštajerski prej ko slej storili v tej dvojini zadevi odločen korak.“

Smrt poštenjaka. V Št. Janžu v Rožni dolini je umrl posestnik Martin Štih. Pokojnik je bil značajan slovenski kmet in neutrudno delaven rodoljub, kakoršnih je malo na Koroškem. Zasnoval je podružnico sv. Cirila in Metoda v Št. Janžu in posojilnico istotam, sodeloval je na snovanju posojilnice v Glinjah. — Mnogo je storil za svojo domačo občino Svetnavas, kateri je večkrat županoval. Bil je do zadnjega odbornik katoliško-političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem. Nastopal je kakor govornik na raznih shodih — sploh je bil povsodi na delu za narodno stvar. Vse življenje njegovo je bilo življenje ljubezni, dela, žrtev in trpljenja za koroške Slovence. Hvaležen mu spomin!

Okolu sveta.

Italijansko ministerstvo je na izrecno zahtevo kralja Viktorja Emanuela podalo ostavko. Mesto dosedanjega ministerskega predsednika Zanardellija prevzame najbrž Giolitti.

Švedski kralj v Opatiji. V mesecu februarju pride v Opatijo švedski kralj Oskar. Vila „Jeanette“ je že najeta v ta namen. Kralj ostane v Opatiji tri mesece. Ž njim pride veliko spremstvo. Za kralja in za spremstvo je najetih vsega skupaj 32 sob.

Za sedaj ne bo carja v Rim. Vest, da car ne pride za sedaj v Rim, je kaj hudo zadela v italijanske kroge. Vsi listi ljuto napadajo socijaliste, ki so jedini krivi, da je car preložil svoje potovanje v Rim na nedoločen čas. Vsi soglašajo v tem, da italijanska vlada ni zmožna za svoje usluge, da je ona kriva največ, ako je mogla pest socijalistov ponižati ugled Italije pred svetom. Se ve, da so tudi listi, ki iščejo drugod uzrokov, da bi vsaj nekoliko ublažili mučni utis in ki trde, da je Avstrija temu kriva. Ruski listi pišejo, da je car potovanje zato preložil, ker v Italiji je še neka vrsta ljudi, ki ne poznajo navadne gostoljubnosti. Najlepsi so pa socijalisti sami, ki sedaj po tolikem kričanju slovesno izjavljajo, da bi ne bili priredili

najmanjše demonstracije nasproti carju, ako bi bil prišel v Rim. Razni listi so mnenja, da se Zenardelli, ki ni znal preprečiti gibanja proti carju, ne bo mogel več dolgo vzdržati. Minister za zunanje stvari Morin je izjavil v Parizu, da je car opustil za sedaj to potovanje jedino le radi socializmov. Tako izjavo hoče podati tudi v zbornici. Italijanska vlada je za sedaj zagotovila rusko, da ni nevarnosti za osebo carja, a ruska vlada je raje poslušala svojo policijo.

Papežev tajnik. „Tribuna“ poroča, da je sv. oče Pij X. imenoval monsignor Merry del Val svojim tajnikom. To imenovanje je zdaj uradno potrjeno. Lahi pa niso ž njim zadovoljni, in sicer zaradi tega ne, ker ni prvič nov papežev tajnik Italijan in drugič, ker je, kakor trdijo italijanski listi, ljubljene kardinala Rampolla.

Zaradi „Zde“ zaprt. Na kontrolnem shodu so zaprli v ponedeljek rezervista 91. pešpolka Jiroušek-a, očeta štirih otrok, ker se je oglasil z „Zde“.

Ogerski „patrijot“. Vesel, da mu ni treba plačevati nobenih davkov, napil se je te dni neki ogerski ščetar na južnem Ogorskem ter se po polnoči vračal domov. Med potjo je padel v neko mlako. Neki narednik pomagal mu je zopet na noge. Ko pa je videl ščetar, kdo da je njegov rešilec, vlegel se je nazaj in rekel: „Od Avstrijca ne potrebujem nikake pomoči!“

Reklamske umetnosti. V reklamski boj pariških listov je pred kratkem vstopil tudi „Petit Parisien“. Razpisuje namreč darilo 250.000 frankov za onega njegovih bralcev, kateri more natančno povedati število zrn v steklenici določene velikosti. Polnjenje s zrnji, zapečatenje in spravljanje steklenice se je izvršilo od treh sirot v pričujočnosti posebne komisije. Ko preteče določeni obrok, bodo odprli steklenico in zrna seštelili.

Poljaki proti rusinski gimnaziji. V Lvovu je bilo dne 8. oktobra posvetovanje poljskih poslancev o rusinski gimnaziji v Stanislavu. Debata je trajala čez šest ur in udeležilo se je iste okoli 20 govornikov. Stavili so različne bolj ali manj radikalne resolucije proti vladi, ki baje podpira Maloruse. Huda debata se je vnela o tem, ali se naj Poljaki izreko proti gimnaziji v Stanislavu za vedno, ali samo za zdaj. Slednjič so zmagali oni, ki so „za zdaj“ proti tej gimnaziji. Resolucija, ki je bila slednjič sklenjena, pravi, da smatra kot kršenje deželne avtonomije, da je vlada postavila v proračun leta 1903. postavko za malorusko gimnazijo v Stanislavu, ne da bi prej vprašala gališki deželni zbor.

Boj s samokresi na parniku. Ko je Lloydov parnik „Selene“ na svoji vožnji v Trst bil primoran zaradi nevihte usidrati se v Odsinju, vstopila sta med prvimi na ladijo dva Črnogorca katera sta takoj, ko sta zagledala nekega potnika na ladiji, začela streljati nanj s samokresi. Toda tudi dotični potnik je moral biti na to pripravljen, ker jima je odgovoril s tremi strelji in jednega njuju tudi ranil. Nato je zbil drugi napadalec potniku s palico samokres iz roke ter mu tudi razbil črepinjo na glavi. Potem je pokleknil na prsi na tleh ležečega ter mu izstrelil proti srcu še tri strele, kateri so povzročili takojšnjo smrt. Tudi ni upanja, da ranjeni napadalec okreva. Morilca je moštvo na ladiji takoj razorožilo ter oddalo njega in ranjenca črnogorskim oblastem. Vsi trije so Črnogorci. Potnik se je vračal iz Carigrada v svojo domovino, da se tamkaj poroči. V Baru pričakovalo ga je do sto oseb njegovega rodu, da ga prepeljejo k njegovi nevesti. To sta zvedela morilca, ter mu šla do Odsinja naproti, da ga tamkaj ustrelita. Vzrok umora je krvava osveta. Umorjenec je baje pred dvema letoma jednega morilcev hudo razžalil.

Japonsko in Rusija. Diplomatična pogajanja med obema državama še niso končana. Premirje je Rusija porabila, da je v vzhodni čedalje več vojaštva nabirala. Japonska naj izprevidi, da Rusija nima nobene bojzani pred vojno. Angleška in Amerika bi Japonsko težko podpirale s svojimi vojnimi četami. Kakor se kaže, se to vprašanje še dolgo ne bo odločilo.

Nuna — rešiteljica življenja. Na gradu Adalberta Dercenyi v Spodnji Pocernici na Češkem streže nekemu bolniku nuna Marija

Leonarda. Ko se je te dni sprehajala ob tamkajšnjem ribniku, čula je klice na pomoč. Hitela je na mesto, odkoder so prihajali klici ter zapazila mladega moža, ki se je potapljal. Hitro je potegnila plašč raz sebe ter ga vrgla potapljačemu, kateri se ga je krčevito oklenil. Nuna je nato moža potegnila na suho.

Matere, pazite na otroke! V soboto se je zgodila nekim v St. Marjeti ob Rabi stanujočim starišem velika nesreča. Okolu 7. ure zvečer pustila je mati svoje pet let staro dete samo. Med tem časom splezalo je dete na ognjišče, kjer je gorel ogenj, ter si zažgalo obleko. Na njegovo vpitje prihitela je prestrašena mati in res se ji je posrečilo pogasiti ogenj. V nedeljo pa je dete nekoliko iz strahu in nekoliko vsled opeklin umrlo.

V medvedji pasti vjet. Iz Lipto-Szt. Miklos se poroča: Tukajšnji pisatelj Havlasza, strasten hribolazec, napotil se je na Krivan. Na potu skozi gozd stopil je z nogo na medvedjo past, katera ga je tako trdo prijela, da je ležal celih 24 ur vjet. Čez 24 ur ga je našel gozdar ter ga hotel, misleč, da je lovski tat, ustreliti, na kar mu je Havlasza razložil cel dogodek. Past mu je nogo zelo nevarno poškodovala.

Pomanjkanje vode v Dalmaclji, kjer že štiri mesece ni nič deževalo, je veliko, ker so se že večinoma vsi studenci posušili. Ljudstvo oblega ladije, katere dovažajo vodo. Vendar je sila čedalje večja, ker se suša ne razširja samo po celi južni Dalmaciji, ampak tudi po bližnjih otokih.

Prenaseljena Japonska. Kraljestvo Japonsko meri 400.000 km² in ima 47 milijonov prebivalcev, to je 117 na kvadratnem kilometru, med tem, ko jih pri tudi močno naseljeni Nemčiji pride na kvadratni kilometer le 103. Prebivalstvo glavnega mesta Tokijo, se množi z izvanredno hitrostjo ter je znašalo pri zadnjem ljudskem štetju 1.705.028 prebivalcev in sicer 949.661 moških in le 764.367 ženskih. Prebivalstvo japonskega glavnega mesta se je zadnjih pet let pomnožilo za 279.602 glav.

Barbarsko usmrčenje kineškega časnikarja Shen Tschin. V avgustu tega leta so zaprli na Kitajskem časnikarja Shen Tschin, češ, da stoji z reformsko stranko v zvezi. Pri sodni obravnavi, kjer je sedelo devet mandarinov, mu ni bilo mogoče ničesar dokazati, vendar je sam priznal simpatijo do reformske stranke. Obsojen je bil na smrt in sicer bi moral biti usmrčen 31. avgusta, kar pa po postavah ni dovoljeno. Kraljica, dasiravno na to opozorjena, zapovedala je osmim hlapcem, ga do smrti bičati. Dve uri so ga neprenehoma topli s bambusovimi palicami, tako da je meso kar kosoma padalo raz njegovo telo. Ko je pa še vedno dihal, so ga zavratno umorili. Star je bil 31 let in izvrsten pripovedovalec. Posebno je bičal v svojem časopisu mandarine in pristaše boksarjev.

Pridelek češpelj v Srbiji. Aprilski mraz je tako zelo škodoval drevesom, da bode češpljeva letina v Srbiji zelo slaba. V lansko leto se jih je pridelalo v Srbiji 3800 vagonov, letos pa jih bode komaj 1200 vagonov. Med tem, ko se je pripeljalo lansko leto 11.994.860 kg svežih češpelj in 2.028.296 kg suhih, znaša izvoz letošnjega leta le 1.788.704 kg svežih in 343.080 kg suhih češpelj. Boljša je pa letina za žito. Upanje je torej, da se luknje, katere nastanejo vsled slabega pridelka češpelj v trgovski bilanci, zamašijo z izvrstnim pridelkom žita.

Azija. Rusko ministerstvo za vzhodno Azijo. Ruska vladna „Ageace Russe“ poroča, da vlada obče mnenje med višjimi ruskimi krogi, da bo ruski car takoj po vrnitvi iz Darmstadta objavil novo postavko, ki bo sestavila novo ministerstvo za vzhodno Azijo. Novo ministerstvo bo oskrbovalo administrativno, politično gospodarske in vojaške posle v skrajnem delu vzhodne Azije. S tem soglašata tudi oni ukaz, s katerimi je bil admiral Aleksejev imenovan podkraljem v Mandžuriji, in ki je določal, da se bo kmalu ustanovila nova politična institucija, ki bo imela nalogo delovanje generalnega guvernerja v vzhodni Aziji, vsoglasiti s splošno rusko politiko. Na čelu nameravane politične institucije bo baje en minister, kateremu bo stalo na strani še 10 svetnikov, Vladni tajnik Bezobrazov bode ime-

novan za ministra, referat za pomorske zadeve admiral Abaza.

Škof Callegari v Padovi bode, kakor se poroča, v bližnjem konzistoriju imenovan za kardinala in obenem za veneškega patrijarha, naslednika papeža Pija X. Callegari je Venecijanec in papežev najiskrenejši prijatelj.

Umorjeni guverner. Kakor se poroča, je bil guverner v Asiru od Arabcev ubit. Na njegovo mesto je poklican poveljnik tamkajšnje 14. divizije, Hadi Pascha.

Poštna tatvina. V Rostovu se je med prevažanjem blaga portl voz. Ko so na pošti pregledovali pripeljano, zapazili so, da manjkata dva zavoja z dragocenostmi. Sicer so jih pozneje zopet našli, toda v njih je manjkalo 185.000 rubljev.

Beerov sistem za obvarovanje pred trčenjem vlakov. V prisotnosti zastopnikov vlade, konzulov Francoske in Združenih držav, zastopnikov Avstro-Ogerske in Rusije, vršil se je nedavno poskus na železniški progi Castelfrankofanzolo z avtomatičnim sistemom obvarovati trčenje vlakov. Poskus se je popolnoma obnesel.

GLASNIK.

Socijalno demokratski voditelji in delavci!

V Floridsdorfu pri Dunaju so pred več leti ustanovili socijalno demokratski delavci stavbeno zadrugo. Kakor običajno pri ustanovitvah, ki nimajo močne denarne podlage, prišla je tudi ta zadruga do propada. Vodilna ideja, po zadrugi članom delavcem preskrbeti cenena stanovanja je bila gotovo vse hvale vredna, toda žal, da se s samimi idejami ne more zidati hiš. Poleg tega so pa sodrugi v svoji gorečnosti in zaupljivosti propadli v judovske oderuske kremplje. Zadruga osnovala je tudi svojo opekarno, a odjemnikov opeke ni bilo. Celo dunajski socijalni demokratje so pri stavbi delavskega doma v Faforitnu vzeli opeko od neke kapitalistiške družbe, mesto da bi si jo naročili od zadružne opekarne, ki je bila v rokah socijalno demokratskih somišljenikov.

Zadruga je postala popolno pasivna in blizo razdruženja in člani so si bili v svesti, da izgube svoje krvavo zaslužene krajcarje, ki so jih založili v svojo stavbeno zadrugo.

Ko je bila sila največja, obrnili so se člani za pomoč na socijalno demokratsko stranko, katere vneti in požrtvovalni člani so bili. Toda, namesto da bi jim bila stranka šla na roko, nasvetovali so jim židovskega odvetnika dr. Rappapota in ta jim je pomagal na tak način, da jim je za neko popolnoma brezvspešno pogajanje zaračunal 4200 kron.

Druge pomoči delavci od svoje stranke niso dobili, marveč prepuščeni so bili brez vsake pomoči in brez vsakega sveta svoji žalostni usodi. Ni še to dovolj, socijalno demokratsko časopisje jih je še zasramovalo. Dejstvo je in ostane pribito: Ubogi socijalno demokratski delavci niso dobili ne pomoči in tudi ne podpore pri socijalnodemokratski delavski stranki, za katero so prinašali največje žrtve, in za koje vglad in in vtrditev so tudi prevzeli drzno podjetje: ustanovitev delavske stavbene zadruge.

Stali so tako zadržniki brez vsake pomoči pred propadom svojega z dobrim namenom in v korist delavcev ustanovljenega podjetja, da pred izgubo svojih krvavo zasluženih prihrankov in pred izgubo vsega svojega premoženja.

Toda prišla je rešitev, akoravno šele v zadnji uri. Nekateri člani zadruge obrnili so se potem, ko so že trkali na vseh socijalno demokratskih voditeljev, na krščansko socijalnega dunajskega občinskega svetnika zastopnika četrte kurije v Josefstatu Švera. In Šver jo prevzel težko nalogo, rešiti delavcem njihov denar in jih obvarovati nadaljnjih izgub.

Vprav satansko mišljenje pokazala je socijalno demokratska stranka sedaj: delavci, ki so se obrnili na Švera, bili so najpogleje napadeni in Šveru so podtikali najumazanejšo namene: kupovanje glasov itd.

Preprečiti je hotela rudeča židovska svojat rešilno akcijo za vsako ceno. Da bodo pri tem čednem delu oškodovani samo ubogi somišljeniki, delavci in njihove družine, so delavski prijatelji socijalno demokratski voditelji niso brigali prav čisto nič.

Občinski svetnik Šver se pa za lajanje socijalno demokratskih voditeljev ni zmenil čisto nič in po več mesečnem trudu in delu se mu je rešilna akcija posrečila. Nižjeavstrijski deželni odbor je kupil zadružno opekarno, nekaj upnikov znižalo je zbok prošnje občinskega svetnika Švera svoje terjatve za polovico in še nižje. Zadružni člani, ki bi bili izgubili vse vplačane deleže v višini 8920 kron in bi morda še pokriti s svojega primanjkljaj 19.000 kron, ne bodo ničesar plačali, marveč dobi še iz vplačanih svot še izplačano 25 odstotkov in bi lahko dobili nazaj vso vplačano svoto, če bi bil, kakor so to storili drugi zadružni upniki, od socijalno demokratskega strankinega vodstva priporočeni judovski advokat dr. Rappaport znižal svoj 1200 kron znašajoč ekpenzar.

Kršč. soc. občinski svetnik Šver je s tem činom brez dvojbe pokazal kako nesebično delajo krščanski socijalci v delavsko korist, če se primeri brezvesnost socijalno demokratskih pravkov v tej zadevi.

In zahvala, ki so jo za to delo dali več mesecev v stiskah živeči delavci delavske stavbene zadruge v Floridsdorfu bode gotovo zanimala vse one, ki jim ni ljubezen do delavcev samo prazen pojem, ali pa še celo ničvredna špekulacija na — delavske groze.

Zadružniki v govoru stoječe zadruge sklenili so sledečo resolucijo:

Zbrani zadružni člani povdarjajo, da socijalno demokratsko strankarsko vodstvo si v Floridsdorfu, akoravno so skoro vsi člani stavbene zadruge socijalni demokratje, ni prav nič storilo, da bi se razmere v naši zadruzi zamorile. Ako zbrani člani stavbene zadruge vsled tega izrekajo socijalno demokratskemu strankarskemu vodstvu v Floridsdorfu nezaupnico, je to le posledica delavstvu sovražnega stališča socijalno demokratskega strankinega vodstva v Floridsdorfu.

Ta nezaupnica pa ne velja le strankinemu vodstvu v Floridsdorfu, marveč prizadeta je vsa socijalno demokratska stranka, ki je z molkom odobraval postopanje tega vodstva in se vdeležila gonje proti sanatorju zadruge krščanskemu socijalcu Šveru.

Delavci! Iz tega slučaja sami lahko razvidite, kako veliki so vaši prijatelji oni, ki tvorijo socijalna demokratska strankina vodstva, koja reprezentirajo stranko, no in pri nas ni itak nič bolje, to govori glasno Idrija, koje sodrugi so bili iz jugoslovanske socijalne demokracije izključeni.

Delavske drobtine.

Kdo ne da ljudstvu pravice? Če vprašate kakega socijalnega demokrata, kdo ne da ljudstvu pravice, bode z vso gotovostjo odgovoril: „Farji in farški hlapci so največji nasprotniki delavskih koristi“. In kako je v resnici? Na Spodnjem Avstrijskem, Tirolskem, Kranjskem in Štajerskem so ravno ti prebiti „farji“ in „farški hlapci“ oni, ki stoje sedaj v najhujšem boju proti liberalnim in nemško-nacijonalnim, socijalno-demokratskim zaveznikom za razširjenje volivne pravice v deželne in občinske avtonomne zastope. Da se ne vrši boj za doseg splošne in direktne volivne pravice, je vzrok ta, ker bi se v sedanjih razmerah ne moglo več doseči. Kljub temu bodo pa socijalni demokratje prej ko slej napadali nazadnjaštvo krščanskih socijalcev, ali kakor oni pravijo „farje in njihovih hlapcev“.

Stavka v Trbovljah, Hraštniku in Zagorju, ki je trajala skozi 14 dni, se je zadnjo soboto končala. Rudarji so zahtevali, da se jim poviša plača. Premogarska družba jim je ponudila, da se poviša plača za 5%. Delavci so ponudbo sprejeli in zopet začeli delati v premogokopih. Dosegli so pač bore malo, družba bi lahko več dala, ker dela z velikim dobičkom. Škoda, da se naši deželni poslanci niso v dež. zboru nič zavzeli za stavkujoče delavce!

Podržavljenje delavskih bolniških blagajin je zahteval 13. t. m. nižjeavstrijski deželni zbor. Očividno je bil ta sklep naperjen proti socijalnim demokratom, ki imajo veliko bolniških blagajin v svojih rokah. S socijalno demokratskega stališča, ki teži za tem, naj bode prihodnja socijalistična država vse, a posameznik nič, temu predlogu se ne more ugovarjati. Pač pa je ta sklep v zavarovalno tehniškem delavstvu pri raznem stališču imenovati skrajno neprimernim. Mogoče je in skrajno gotovo, da se tu in tam od raznih načelstev protežirajo pri deljenju podpor somišljeniki, toda če pomislimo, da bi vsled podržavljanja bili delavci popolnoma odvisni od državne birokracije, ki bi vodila upravo, smemo mirno trditi: veliko krivic bi se zgodilo delavcem. Delavsko zavarovanje potrebuje reform, to je res, toda s podržavljanjem se delavsko zavarovalno vprašanje že ne bo saniralo nikdar. Edino pametna reforma bi bila. obligatoriške delavske strokovne zveze, ki naj bi prevzele tudi vse delavstva se tičočih zavarovalnih panog.

Socijalno demokratske laži. Vodilno trobilo avstrijske socijalne demokracije je prineslo novico, da so v bolnici dr. Doyera v Parizu usmiljenke od bolnikov zahtevale 200.000 frankov več, kar so izročile dr. Doyenu in da je ta usmiljenke spodil in da je dobro, ker je usmiljenkam zagrozil s tožbo, da morajo v 48 urah vso svoto povrniti. Dr. Doyan pa sedaj izjavlja v pariških listih, da je to podla laž in da je bil in je sedaj z usmiljenkami nad vse zadovoljen. 19. septembra je „Arbeiterca“ prinesla vest, da je bil kapelan Heinrich zaradi npravnih prestopkov obsojen na eno leto zapora. Resnica v tem slučaju je pa ta, da je bil Heinrich kot duhovnik že zdavnaj odstavljen in je za pred leti iztopil iz katoliške cerkve. Teh laži pa „Arbeiterca“ še do danes ni preklicala! K židom, ki urejujejo „Arbeiterco“, je hodil menda „Sl. Narod“ v šolo.

Kongres katoliških strokovnih zvez vršil se je na Nizozemskem. Navzočih je bilo pet sto delegatov, ki so zastopali 75.000 strokovno organiziranih katoliških delavcev. Na kongresu je bil navzoč tudi nadškof in župan iz Utrechta, kakor tudi veliko število nizozemskih katoliških državnih poslancev. Kongres je zahteval, naj se vpelje minimalna plača in maksimalni delavnik, prepove naj se delo po tovarnah omoženim delavkam in ureditev vprašanja o vajencih. Povdarjala se je tudi važnost katoliške ženske strokovne organizacije. Sklenilo se je zahtevati upeljanje delavskih zbornic in pa delavskih razsodišč.

Občni zbor katoliških delavskih društev rottenburške škofije na Nemškem. Na njem je bilo zastopanih 44 društev. Vseh kat. delavskih društev v rottenburški škofiji je 86 s 10.000 člani; letos je bilo na novo ustanovljenih šest društev.

Praktično delo na krščanskem časnikarskem polju. V Monakovem se je ta mesec vršil občni zbor katoliškega tiskovnega društva. Društvo šteje 5403 članov. Do sedaj je društvo ustanovilo 9 ljudskih knjižnic, 8 čitalniških kružkov, 3 bralne dvorane in 2 kolportaži za dobre knjige. Brezštevilno brošur je razširilo med ljudstvo in z agitacijo podpiralo razširjenje katoliškega časopisja. Društvo je imelo zadnje leto 7946-28 mark dohodkov in 6197-45 mark stroškov. Društveno premoženje znašalo je na letošnjem občnem zboru 6748-83 mark.

Zahvala.

Prečastiti duhovščini, meščanom kranjskega mesta, vsem znancem in prijateljem, kateri so izkazali zadnjo čast in spremstvo umrlemu nepozabnemu

Jakobu Gabriču

kovaškemu mojstru v Kranju
se najtopleje zahvaljujejo

Žalujoči ostali.

„Slovenski List“ prodaja se v Ljubljani v Brus-Štefeti prodajalnici Pred škofijo. V Kranju se prodaja v prodajalnici gosp. Floriana. Posamezna številka stane 14 vinarjev.

Zadružna tiskarna v Ljubljani

Stari trg št. 19

priporoča

najnovejše vizitnice, koverta s firmo, naslovna pisma ter vsa v to stroko spadajoča dela.

Pristno čebelno-voščene sveče

4 47-38

prodaja

Janko Šink, svečar v Kranju

kg po 5 K, poštnine prosto.

Anton Belec

v Št. Vidu nad Ljubljano

izdeluje in priporoča

cerkvene svetilnice ali stalnice
iz kositarja, ali medenine in
iz tompaka

obhajilne svetilnice

pušice z zvončki

štedilna in železna ognjišča.

Prezema

kritje streh

in zvonikov.

18 x-17

Ilustrovani ceniki na razpolago.

Ravnokar je izšla

v zalogi

J. Blasnikova nasl. v Ljubljani

VELIKA

PRATIKA

za prestopno leto

1904,

ki ima 366 dni.

Na svetlo dala c. kr. kmetijska družba.

Blasnikova „Velika Pratika“, ktero izdaja c. kr. kmetijska družba že nad pol stoletja, izhaja od svojega rojstva že čez sto let, je edinole prava, starodavna „Pratika“, ktero je mnogo let skrbno urejal rajni prvoboritelj Slovencev, dr. Janez Bleiweis in v. č. g. župnik Blaž Potočnik ter razni drugi učenjaki duhovskega in svetnega stanu. Ta „Pratika“ ima na prvi strani podobo sv. Jožefa kot uradno potrjeno varstveno znamko. **Zatorej zahtevajte vedno le Blasnikovo „Veliko Pratico“**, vsako drugo zavrnite kot nepravilo!!!

„Vel. Pratika“ stane 24 v.

„Vel. Pratika“ stane 24 v.

Spominjajte se
ljudskega sklada!